

Срби са Косова и Метохије у зависности да ли живе северно или јужно од Ибра различито тумаче споразум који су прошле суботе у Бриселу потписали Борислав Стефановић и Едита Тахири о размени матичних књига и коришћењу регистарских таблица, личних карата и возачких дозвола. Многи детаљи договора који би требало да се примењује од 1. новембра нису разрађени, а и преговарачи опречним тумачењима уносе додатну конфузију, јер већ сада немају истоветна објашњења како ће се у пракси примењивати.

Највише полемике и недоумица међу Србима са Косова изазивају решења у вези са коришћењем регистарских таблица и личних докумената. Једни сматрају да су Албанци споразумом добили већу слободу кретња, а да су Срби изгубили нека права која су стекли претходних година.

Према Стефановићевом објашњењу договорено је да од 1. новембра наши грађани који живе на КиМ могу да користе или „КС”, односно Унмик таблице, које су престале да се издају на КиМ, или „РКС” таблице које издају приштинске власти и које имају државни грб. Срби ће, како је рекао Стефановић, бити охрабрени да узимају статусно неутралне, „КС” таблице.

Возила са Унмик таблицама моћи ће да се крећу несметано по остатку Србије, док ће они који се определиле за таблице са грбом Косова морати на административном прелазу да узимају привремене таблице како би могли да се крећу по остатку Србије. Договорено је и да се грађанима Косова дозволи да са косовским документима прелазе административну линију, с тим што ће на прелазу добијати идентификациони картон који ће враћати приликом изласка из Србије и даље ће настављати са пасошем Косова.

Како за „Политику” тврди Стефановић и даље ће „наравно важити наше личне карте и држава ће наставити да врши све своје функције”. Када је реч о регистарским таблицама, на наше питање да ли се оне укидају Стефановић каже „све ћемо радити као и до сада”.

Из Приштине, међутим, стиже опречно тумачење. Према речима Едите Тахири „паралелне структуре неће постојати, док ће се грађани Косова слободно кретати у Србији са важећим документима”. Како каже „неће више постојати канцеларије које су на илегалан начин издавале документа и до тада ће све старе регистарске таблице престати да важе”.

Споразум је на овај начин схватила и Стојанка Петковић, посланица УРС-а у Скупштини Србије, која живи у Звечану.

„Јасно је да ће Србима бити укинута српске таблице које су користили до сада. Ми смо се изборили за српске институције и српске таблице са којима смо могли да се у последње време крећемо по целом Косову. Раније смо имали проблема са таблицама Косовске Митровице, али се временом ситуација смирила”, објашњава она и оцењује да Срби овим споразумом само губе нешто што су имали.

Албанци, како каже, добијају шансу да се крећу кроз Србију јер су њихова документа делимично призната. А Срби ће морати да изваде косовске личне карте. „Мени ово све личи на тиху интеграцију, посебно севера Косова у косовске институције. Оно што смо сачували, а што нису могли да нам одузму ни Албанци ни међународна заједница сада Београд предаје. Ово неће прихватити српска заједница на северу”, тврди Стојанка Петковић.

Председник општине Гњилане Предраг Стојковић, међутим, оцењује да ће договор олакшати свакодневни живот Србима јужно од Ибра. Како је рекао за Бету, Срби који живе у Косовском Поморављу и гравитирају према Бујановцу и Врању моћи ће лакше да прелазе административну линију са саобраћајним дозволама и таблицама које признају и Београд и Приштина. „Срби који живе у Косовском Поморављу су у највећем броју задржали српске, гњиланске таблице, што је значило несметан прелазак административне линије, али зато су у периодима када је косовска полиција вршила контроле масовно остајали без саобраћајних дозвола и плаћали казне од 200 до 500 евра јер су за косовску полицију те таблице биле неважеће”, каже он.

Према његовим речима, мањи број Срба се одлучивао за Унмик „КС” таблице, јер са њима није био могућ прелазак административне линије, а један проценат возача имао је

обе врсте таблица уз две саобраћајне дозволе, које је косовска полиција такође одузимала, уз наплату казни за фалсификовање докумената. „Саобраћајне таблице и дозволе су од 1999. године додатни проблем и трошак за Србе у Косовском Поморављу, а притисак је сваког дана све више растао. Постизање споразума за нас значи да преговарачки тим води рачуна о интересу људи који овде живе”, оцењује Стојковић.

Предности споразума види и Ранђел Нојкић, председник Покрајинског одбора СПО за Космет и члан Јединствене српске листе, која партиципира у косовској скупштини. Договором је, каже, постигнуто, односно избегнуто да једна страна добије све, а друга ништа.

Срби ће, како наглашава, убудуће по целој територији Космета моћи да се крећу са новим личним картама које издаје Република Србија (али и са старим док су важеће), а исто ће, што до сада није могло, да се по покрајини крећу аутомобилима са регистарским ознакама градова на Косову. Тако на пример и убудуће, како он каже моћи ће да се возе аутомобили са старим ознакама – КМ, ПР, ПЗ... У последње време је то Србима било онемогућено одлуком МУП-а Косова.

„Врло је битно да су се обе стране договориле, јер сада сви људи на Косову могу слободно да се крећу. Посебно ме радује чињеница да ће Срби несметано и без страха моћи да циркулишу”, каже Нојкић.

Политички аналитичар Душан Јањић, који се дуго година бави Косовом, сматра да је договор и раније могао да се постигне да је било политичке воље. Као илустрацију колико је споразум користан и за Србију, он наводи да ће економска добит од проласка албанских гастарбајтера и туриста бити велика, а они су до сада ишли неким заобилазним путевима. Не треба, каже, занемарити чињеницу да напредак у преговорима значи за Србију и статус кандидата.

(Политика)